

Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας

του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κείμενα και Πολιτισμός» του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

1. Γενικά

Ο Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (εφεξής Π.Μ.Σ.) «Κείμενα και Πολιτισμός» του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας (εφεξής Τ.Ε.Φ.) του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης (εφεξής Δ.Π.Θ.) διέπεται από τον Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας Ερευνών (εφεξής Κ.Η.Δ.Ε.) του Δ.Π.Θ., όπως αυτός ισχύει και βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Δ.Π.Θ. (<https://ethics.duth.gr/>), και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του. Εξειδικεύει θέματα που σχετίζονται με την έρευνα που πραγματοποιείται από μεταπτυχιακούς/κές φοιτητές/τριες στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός» (εργασίες εξαμηνιαίου μαθήματος και διπλωματικές εργασίες) με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους καθώς και τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των επιβλεπόντων/ουσών καθηγητών/τριών αυτών των εργασιών έναντι όλων.

2. Ερευνητές/τριες

Ως ερευνητές/τριες νοούνται όλοι/ες οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που φοιτούν στο Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός» και συντάσσουν στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών ερευνητικές εργασίες εξαμηνιαίου μαθήματος ή διπλωματική εργασία.

3. Ελευθερία της έρευνας και διασφάλισή της

1. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ., «Το Δ.Π.Θ. έχει υποχρέωση να προστατεύει την ανεξαρτησία των ερευνητών/τριών και να μεριμνά για την τήρηση της δεοντολογικά ορθής ερευνητικής πρακτικής σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τους διεθνείς κανόνες που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες ή από αποφάσεις διεθνών οργανισμών στους οποίους μετέχει η χώρα μας (βλ. άρθρο 14 [του Κ.Η.Δ.Ε.], καθώς και τα επί μέρους θέματα που αναφέρονται στο παρόν.» Η έρευνα που πραγματοποιείται στο Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός» αποσκοπεί στην προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και της εκπαιδευτικής διαδικασίας της σχετικής με τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός» στις επιμέρους ειδικεύσεις του, ήτοι Κλασική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία – Παλαιογραφία, και Νεοελληνική Φιλολογία. Η διεξαγωγή του ερευνητικού έργου στο Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός» γίνεται με πλήρη σεβασμό στην ελευθερία των ερευνητών/τριών. Στην έρευνα ισχύει αντίστοιχη θεσμική αρχή με αυτήν της ακαδημαϊκής ελευθερίας, η οποία διέπει την ανώτατη εκπαίδευση. Η ελευθερία της έρευνας διασφαλίζεται από την ανεξαρτησία του Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός» έναντι πολιτικών, οικονομικών, θρησκευτικών ή άλλων εξαρτήσεων.
2. Εγγυήσεις της ανεξαρτησίας της έρευνας αποτελούν τόσο ο έλεγχος δεοντολογίας από την ίδια την ερευνητική και επιστημονική κοινότητα, η

οποία διασφαλίζει την ακεραιότητα και αξιοπιστία των ερευνητικών δραστηριοτήτων, όσο και η εξασφάλιση εκ μέρους του Δ.Π.Θ. ενός πλαισίου ανεμπόδιστης ανάπτυξης ερευνητικών πρωτοβουλιών (πβλ. άρθρο 8, παρ. 2 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ.).

4. Ορθή ερευνητική πρακτική

Η ορθή ερευνητική πρακτική βασίζεται στις θεμελιώδεις αρχές της ακεραιότητας της έρευνας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι εξής:

1. **Αξιοπιστία:** Κάθε επιστημονική έρευνα πρέπει να διεξάγεται με τρόπο που εγγυάται την αξιοπιστία της, η οποία αντανακλάται στον σχεδιασμό, τη μεθοδολογία, την ανάλυση και τη χρήση των πόρων, καθώς και την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της, διασφαλίζοντας έτσι την ποιότητά της.
2. **Αμεροληψία/Ακεραιότητα/Εντιμότητα:** Όλα τα μέλη της ερευνητικής κοινότητας του Δ.Π.Θ. δεσμεύονται από την αρχή της έντιμης μεταχείρισης όλων των προσώπων με τα οποία συνεργάζονται, όπως και την τήρηση των αρχών της δικαιοσύνης, της αξιοκρατίας και της αμεροληψίας. Οφείλουν να απέχουν από οποιοσδήποτε δραστηριότητες ή ενέργειες θα μπορούσαν να συνιστούν ή να υποδηλώνουν εύνοια ή προκατάληψη ή αρνητική προδιάθεση προς συνεργαζόμενα πρόσωπα. Υπάρχει υποχρέωση αποχής από οποιαδήποτε ενέργεια στην οποία ανακύπτει θέμα σύγκρουσης συμφερόντων.
3. **Συνεργασία/Διαφάνεια:** Οι ερευνητές/τριες έχουν υποχρέωση να συμμετέχουν και να συνεργάζονται σε κάθε διαδικασία ελέγχου και διασφάλισης ποιότητας από το Τ.Ε.Φ., το Δ.Π.Θ. και/ή άλλους αρμόδιους φορείς, και να επιτρέπουν την πρόσβαση στα πλήρη αποτελέσματα της ερευνητικής εργασίας τους μέσω επιστημονικών δημοσιεύσεων ή παρουσιάσεων σε επιστημονικά συνέδρια. Η μεθοδολογία της έρευνας πρέπει να είναι εμφανής. Τα πρωτόκολλα της έρευνας, στις γνωστικές περιοχές όπου υπάρχουν, πρέπει να τηρούνται με οποιονδήποτε πρόσφορο και αποδείξιμο τρόπο, ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να είναι επαληθεύσιμα, με τήρηση προνοιών εμπιστευτικότητας όπου αυτό είναι αναγκαίο (πβλ. άρθρο 6, παρ. 8 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ.).
4. Όταν η έρευνα διεξάγεται με χρηματοδότηση, οι ερευνητές/τριες έχουν την υποχρέωση της δημοσιοποίησης των πηγών της ερευνητικής εργασίας τους (πβλ. άρθρο 6, παρ. 9 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ.).
5. **Σεβασμός:** Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας ερευνητικής εργασίας διασφαλίζεται, όπου και εφόσον απαιτείται, η προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων στην έρευνα, η ενημέρωση των συμμετεχόντων και η λήψη της συναίνεσής τους, η επιλογή των συμμετεχόντων σε αυτή βάσει της αρχής της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών, χωρίς καμία μορφή άμεσης ή έμμεσης διάκρισης, που βασίζεται σε φυλετικά, εθνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, στη γλώσσα, το φύλο και τον γενετήσιο προσανατολισμό, τις θρησκευτικές, πολιτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις, την ιδιωτική ζωή, την υγεία και σωματική ικανότητα, καθώς και την οικονομική και/ή κοινωνική κατάσταση των ατόμων και απορρίπτοντας οποιασδήποτε μορφής εξαπάτηση, εξαναγκασμό, ή παρενόχληση. Η συμπεριφορά των ερευνητών/τριών διέπεται από σεβασμό προς τη βιολογική και

πνευματική ακεραιότητα του ανθρώπου, καθώς και μέριμνα για τη φύση και το περιβάλλον (πβλ. άρθρο 6, παρ. 3-7 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ.).

6. Η λογοκλοπή, η προσβολή διανοητικής ιδιοκτησίας, η ιδιοποίηση ξένων επιτευγμάτων, η απόκρυψη της έρευνας και του ονόματος άλλων ερευνητών/τριών, όπως και η παραποίηση αποτελεσμάτων είναι ανεπίτρεπτες και υπόκεινται σε κυρώσεις στο πλαίσιο του Κανονισμού Λειτουργίας του Δ.Π.Θ. Όλες οι ερευνητικές δραστηριότητες διέπονται από τον δέοντα σεβασμό στα δικαιώματα της διανοητικής ιδιοκτησίας των μελών της επιστημονικής κοινότητας σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο (πβλ. άρθρο 10 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ.).

5. Τήρηση κανόνων ασφάλειας

Οι ερευνητές/τριες του Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός» οφείλουν να εφαρμόζουν όλους τους αναγνωρισμένους στο οικείο επιστημονικό πεδίο κανόνες ασφαλείας, καθώς και όσους ορίζονται από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Δ.Π.Θ. για την προστασία ανθρώπων, ζώων, φυσικού περιβάλλοντος (πβλ. άρθρο 7 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ.).

6. Σεβασμός της διανοητικής ιδιοκτησίας

Οι ερευνητές/τριες κατά τη διεξαγωγή της ερευνητικής δραστηριότητας οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους και να μη θίγουν με κανέναν τρόπο δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας τρίτων (πβλ. άρθρο 10 του Κ.Η.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ.). Ειδικότερα:

1. Οποιοδήποτε πρόσωπο λαμβάνει, επίσημα ή ανεπίσημα, γνώση της προόδου ή του προϊόντος των ερευνών πριν από την ολοκλήρωση και δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, οφείλει να τηρεί πλήρη εχεμύθεια και να απέχει από κάθε ενέργεια παραβίασής της και εκμετάλλευσής της γνώσης ή του προϊόντος της έρευνας προς ίδιον όφελος.
2. Οι ερευνητές/τριες αποκτούν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας επί των έργων και αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την έρευνά τους.
3. Τα πνευματικά δικαιώματα επί των εργασιών εξαμηνιαίου μαθήματος ανήκουν στον/στη συγγραφέα, ενώ των διπλωματικών εργασιών ανήκουν στο Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός». Δεν επιτρέπεται η χρήση διπλωματικών και άλλων φοιτητικών εργασιών για ερευνητικούς σκοπούς χωρίς την εκ των προτέρων συγκατάθεση ή συμμετοχή των συγγραφέων τους και του Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός». Ο/Η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις που αφορούν και σχετίζονται με τον βαθμό, την έκταση και το είδος της εμπλοκής του στη δημιουργική διαδικασία και στη διαμόρφωση της μορφής του ερευνητικού έργου, μπορεί να θεωρηθεί συνδημιουργός του συγκεκριμένου ερευνητικού έργου (το οποίο θα θεωρηθεί, στην περίπτωση αυτή, ως έργο κοινής δημιουργίας), κάτι που, ωστόσο, θα πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς και εμπεριστατωμένα. Η απλή παροχή συμβουλευτικού έργου δεν αποτελεί συμβολή στη μορφή του έργου και δεν καθιστά τον/την επιβλέποντα/ουσα καθηγητή/τρια δημιουργό έργου κοινής δημιουργίας.
4. Σε περίπτωση κοινών δημοσιεύσεων ή ανακοινώσεων σε συνέδρια μεταξύ επιβλέποντος/ουσας καθηγητή/τριας και μεταπτυχιακού/κής

φοιτητή/τριας, η υποβολή για δημοσίευση/ανακοίνωση θα πρέπει να έχει ρητώς συμφωνηθεί μεταξύ των δύο μερών. Το ίδιο ισχύει και για τη σειρά των ονομάτων στη δημοσίευση/ανακοίνωση.

7. Ευθύνες των Ερευνητών/τριών

Οι ερευνητές/τριες του Π.Μ.Σ. «Κείμενα και Πολιτισμός»:

1. Οφείλουν να συμμορφώνονται με τις εκάστοτε ισχύουσες νομοθεσίες και να ενημερώνονται για τις κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την έρευνα.
2. Πρέπει να λαμβάνουν επαρκή καθοδήγηση στη διάρκεια της φοίτησής τους.
3. Έχουν προσωπική ευθύνη για τις πράξεις ή παραλείψεις τους σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τις διεθνείς διακηρύξεις για τη βιοηθική και τα ανθρώπινα δικαιώματα.
4. Οφείλουν να σέβονται την αξιοπρέπεια, την αυτονομία και τα βασικά δικαιώματα των προσώπων που εμπλέκονται στην έρευνα, να τα ενημερώνουν με σαφήνεια για το περιεχόμενο της έρευνας και να μην συμπεριλαμβάνουν τα συγκεκριμένα πρόσωπα στην έρευνα χωρίς την έγγραφη συγκατάθεσή τους, η οποία δύναται σε κάθε φάση της έρευνας να ανακληθεί.
5. Οφείλουν να διασφαλίζουν την προστασία των προσωπικών δεδομένων.
6. Οφείλουν να σέβονται φυλετικές, έμφυλες, θρησκευτικές, πολιτικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των συμμετεχόντων.
7. Οφείλουν να μην επηρεάζονται οι ίδιοι/ες ή τα αποτελέσματα της μελέτης από κοινωνικούς, πολιτικούς, οικονομικούς ή άλλους παράγοντες.
8. Οφείλουν να μην αποκρύπτουν ή αλλοιώνουν τα αποτελέσματα της μελέτης.
9. Οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία και επιβαλλόμενα επιστημονικά μέτρα για την προστασία της υγείας τους και των συνεργαζομένων τους από ατυχήματα ή άλλες παρενέργειες που μπορεί να προκύψουν κάτω από τις ιδιαίτερες συνθήκες της έρευνας.
10. Οφείλουν να τηρούν τους γενικούς και ειδικούς κανόνες ασφαλείας σε όλους τους χώρους του Δ.Π.Θ.
11. Απαιτείται να τηρούν τις αρχές της χρηστής, διαφανούς και αποτελεσματικής χρηματοοικονομικής διαχείρισης, όπου απαιτείται.
12. Κατά τη σύναψη συμφωνίας χρηματοδότησης, εφόσον προβλέπεται, δεν πρέπει να δέχονται όρους που διακυβεύουν την ελευθερία τους, το κύρος και τα συμφέροντα του Δ.Π.Θ. κατά τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και τη δημοσίευση της έρευνάς τους.
13. Οφείλουν να αναφέρουν σε κάθε δημοσίευση τον φορέα στον οποίο φοιτούν.
14. Κατά τη διεξαγωγή της ερευνητικής δραστηριότητας οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη και να μη θίγουν καθ' οιονδήποτε τρόπο δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας τρίτων, τα οποία πρέπει να αποδίδουν στον δημιουργό της.
15. Σε περιπτώσεις διεξαγωγής έρευνας στην οποία γίνεται χρήση πόρων του Δ.Π.Θ. (π.χ. χρήση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού, προσωπικού, κ.λπ.), απαιτείται να λαμβάνουν άδεια του οικείου οργάνου.

16. Απαγορεύεται να παρακωλύουν, λόγω της διεξαγωγής της έρευνας, εκπαιδευτικές και λοιπές διαδικασίες και λειτουργίες που λαμβάνουν χώρα στις εγκαταστάσεις του Δ.Π.Θ.
17. Οφείλουν κατά την εκτέλεση προγραμμάτων που απαιτούν τη συνεργασία άλλων Πανεπιστημίων ή Ιδρυμάτων να σέβονται τις θεσμοθετημένες αρχές Δεοντολογίας και Βιοηθικής όλων των συμβαλλομένων φορέων.